

Addendum: Aanvullend ecologisch onderzoek *Nassaufiat in Oosterbeek*

Dit rapport is gedrukt op
100% FSC-papier

december 2024
rapportnummer: 241877

Colofon

Titel:

Addendum:

Aanvullend ecologisch onderzoek
Nassauflat in Oosterbeek

In opdracht van:

VvE Beheer Wiendels
t.a.v. [REDACTED]
Vlamoven 34
6826TN Arnhem

Uitgevoerd door:

Ecochore Natuurtechniek
Ruiterveg 8
7152 DE EIBERGEN

T 06- [REDACTED]
E info@ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Onderzoeksgroepen:

Vleermuizen

Onderzoeksmethodiek:

Auditieve (batdetector Pettersson D240x,
D500x, batlogger M en Anabat
Walkabout) en visuele inspectie

Auteur:

[REDACTED]

Collegiale toetsing:

[REDACTED]

Datum:

december 2024

Status:

definitief

Foto voorzijde:

huismus, gewone dwergvleermuis
gierzwaluw en het plangebied

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

Ecochore Natuurtechniek werkt samen met

JIVO-Natuurtechniek aan versterking van natuur en landschap

INHOUD

1. AANLEIDING EN DOEL	1
2. INVENTARISATIEOPZET	2
2.1 ALGEMEEN	2
2.1 ONDERZOEKSMETHODIEK	2
2.2 VOLLEDIGHEID INVENTARISATIE	4
3. ONDERZOEKSRESULTATEN	5
3.1 VLEERMUIZEN	5
4. TOETSING AAN DE OMGEVINGSWET	6
4.1 ALGEMEEN	7
4.2 EFFECTEN EN TOETSING OMGEVINGSWET	7
4.2.1 GEWONE DWERGVLEERMUIS	8
4.2.2 LAATVLIAGER	9
5. CONCLUSIE	10
GERAADPLEEGDE BRONNEN	11
BIJLAGEN	12
BIJLAGE 1 – VERSPREIDINGSKAART VLEERMUIZEN	13
BIJLAGE 2 – TOELICHTING OMGEVINGSWET	14

1. AANLEIDING EN DOEL

VvE Wiendels is voornemens onderhouds- en verduurzamingswerkzaamheden uit te voeren aan het appartementencomplex Nassauflat aan de Steijnweg in Oosterbeek.

Voor de geplande ontwikkelingen is het noodzakelijk een toetsing uit te voeren in het kader van Flora- en Fauna-activiteiten Omgevingswet. In en aan gebouwen en de directe omgeving hiervan kunnen verblijfplaatsen aanwezig zijn van beschermde soorten. Ook kan er sprake zijn van beschermde (muur)flora. De plannen kunnen worden aangemerkt als *Ruimtelijke Ingrepen*. Op deze definitie is de afweging in het kader van de Omgevingswet (hoofdstuk 4) gebaseerd. Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen die is opgenomen in de Omgevingswet, is op 15 december 2023 een quickscan natuuronderzoek op de locatie uitgevoerd voor het in kaart brengen van mogelijke effecten op flora en fauna¹. Middels deze quickscan is een indruk verkregen van de mogelijke waarden van het gebied voor (beschermde) flora en fauna. Uit het quickscan natuuronderzoek is gebleken dat jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen niet op voorhand uit te sluiten zijn in de bebouwing. Hierdoor is aanvullend onderzoek noodzakelijk om na te gaan of de geplande werkzaamheden een negatief effect hebben op betreffende soortgroep.

Om de functie van het gebied voor deze soortgroep in kaart te kunnen brengen, is door Ecochore Natuurtechniek nader onderzoek uitgevoerd in de gedurende het veldseizoen van 2024. Hierbij zijn verspreid over beide veldseizoenen verschillende inventarisaties uitgevoerd door deskundigen op het gebied van de te inventariseren soort(groep)en.

Onderliggend rapport is opgesteld als addendum bij het opgestelde quickscan rapport. Voor algemene beschrijvingen en afwegingen van overige soortgroepen wordt naar de betreffende rapportage verwezen.

Tijdens het aanvullend ecologische onderzoek in 2024, is als doel gesteld de volgende vragen te kunnen beantwoorden:

- Welke (beschermde) soorten maken gebruik van de locatie;
- Welke functie heeft het gebied voor betreffende soorten;
- Wordt bij uitvoer van de ingreep de Omgevingswet overtreden.

Deze rapportage beschrijft de bevindingen van het aanvullend ecologisch onderzoek.

¹ Gelderblom, J., 2023. Quickscan natuuronderzoek Nassauflat Steijnweg Oosterbeek. Rapportnummer: 231856. Ecochore Natuurtechniek.

2. INVENTARISATIEOPZET

2.1 ALGEMEEN

Uit het eerder uitgevoerde quickscan natuuronderzoek is gebleken dat gericht onderzoek naar de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied (zie figuur 1) noodzakelijk is. Tijdens verschillende bezoeken in 2024 is het plangebied geïnventariseerd op aanwezigheid van deze soortgroep. De toegepaste onderzoeksmethode wordt in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Figuur 1: Ligging van het plangebied: links de ligging binnen de regio en rechts binnen het rode kader het globale plangebied. Bron luchtfoto's: Google Earth.

2.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Iedere dier- en plantengroep heeft een eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soort(groep)en. Hieronder wordt de onderzoeksmethode van de onderzochte soortgroep beschreven zoals uitgevoerd in het plangebied dat is weergegeven in figuur 1.

In het onderzoek is beoordeeld of verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn en welke consequenties de werkzaamheden hebben op de feitelijke locaties en het duurzaam voortbestaan van de lokale populatie en individuen.

Vleermuizen

Voor het vleermuisonderzoek is als basis het vleermuisprotocol gehanteerd dat in het voorjaar van 2009 is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en herzien in 2021. Gezien de locatie en de te verwachten gebouw- én boombewonende bewonende soorten, wordt het aantal van 6 bezoeken voorgesteld (zie tabel 1). Tijdens deze bezoeken wordt onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen in relatie tot de aanwezige laanbeplanting en omliggende gebouwen en bossen.

Tijdens 3 voorjaarsbezoeken (mei-juli) wordt specifiek onderzoek verricht naar de aanwezige verblijfplaatsen, foerageeractiviteiten en vliegroutes. In tegenstelling tot de gewone grootoorvleermuis baltsen de meeste vleermuizen in de nazomer. De twee najaarsronden (augustus-september) zijn dan ook specifiek gericht op het in kaart brengen van baltsende dieren en paarplaatsen. Gezien de potenties van het gebouw voor winterverblijven is een extra (3^e) middernachtonderzoek in het najaar uitgevoerd voor het in kaart brengen van middernachtzwemende dieren bij winterverblijven.

Doordat het te onderzoeken gebouw onoverzichtelijk is kan niet worden voldaan aan de voorgeschreven 75% norm. Hierdoor is een deel van de voorzomerronden door meerdere ecologen uitgevoerd.

Ronde	Bezoekdata	Starttijd	Weergesteldheid	Ecologen
Ochtendronde zomer- en kraamverblijven	07-07-2024	03:00 – 05:30	bewolking 1/8, droog, windkracht 0 Bft, 15°C	1
Avondronde zomer- en kraamverblijven	24-05-2024	21:30 – 00:00	bewolking 7/8, droog, windkracht 2 Bft, 19°C	3
Avondronde zomer- en kraamverblijven	22-06-2024	21:45 – 00:30	bewolking 2/8, droog, windkracht 1 Bft, 22°C	2
Massawinterverblijven	10-08-2024	23:30 – 02:15	bewolking 8/8, droog, windkracht 2 Bft, 22°C	1
Paar- en baltsverblijven ronde 1	25-08-2024	20:45 – 02:00	bewolking 0/8, droog, windkracht 1 Bft, 15°C	1
Paar- en baltsverblijven ronde 2	17-09-2024	20:00 – 22:45	bewolking 4/8, droog, windkracht 3 Bft, 14°C	1

Tabel 1. Onderzoeksinspanning vleermuisonderzoek.

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragsingsfunctie (type: Pettersson D240x, D500x, Batlogger M/M2 en Anabat Walkabout) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden, voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt. Door middel van de computerprogramma's Batsound, Batexplorer en Kaleidoscoop, is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

2.2 VOLLEDIGHEID INVENTARISATIE

Het onderzoek is conform de genoemde protocollen uitgevoerd, onder gunstige weersomstandigheden. Gezien de gehanteerde onderzoeksinspanning kan worden gesteld dat er een volledig beeld is gekregen van het gebiedsgebruik door onderzochte soort(groep)en.

Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet zijn waargenomen, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Omgevingswet vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven Artikel 11.27 uit de Omgevingswet, betreffende de zorgplicht (zie bijlage 2). Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Wel moet hierbij worden opgemerkt dat de houdbaarheid van verspreidingsgegevens aan een maximale periode is gebonden. De Omgevingswet hanteert een maximale bruikbaarheidsperiode van 3 jaar voor onderzoeksgegevens van flora en fauna. Na deze periode zijn de gegevens (juridisch) verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet drastisch verandert waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Deze afweging dient door een ter zake kundig ecoloog of het bevoegd gezag te worden beoordeeld.

3. ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de bevindingen van het onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen weergegeven. De verspreidingskaarten van de aangetroffen soorten en gebiedsfuncties zijn opgenomen in bijlage 1. In het volgende hoofdstuk (4) worden de wettelijke consequenties en aanbevelingen gegeven.

3.1 VLEERMUIZEN

Tijdens het onderzoek zijn 3 vleermuissoorten aangetroffen in het plangebied:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

Hieronder wordt per soort het gebiedsgebruik beschreven. In bijlage 1 is een verspreidingskaart opgenomen.

Gewone dwergvleermuis

Van de gewone dwergvleermuis is in de bebouwing binnen het plangebied een balts- /paarverblijf en een (massa)winterverblijf vastgesteld. Daarnaast zijn in de directe omgeving van het gebouw foeragerende en passerende exemplaren waargenomen.

Tijdens alle bezoeken zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen nabij het gebouw en in de directe omgeving aangetroffen. Verschillende individuen worden op-route aangetroffen in de omgeving of foerageren korte tijd bij de forsere bomen in de tuinen aan de zuidzijde van het gebouw. In de voorzomer wordt het aantal passerende individuen geschat op een tiental exemplaren. Een kraam- of zomerverblijf is niet in het gebouw aanwezig.

Tijdens de middernachtronde van 10 augustus, gericht op het in kaart brengen van zwermgedrag dat duidt op massawinterverblijven, zijn bij de voorgevel van het flatgebouw minimaal 15 zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Het zwermgedrag is waargenomen aan de linkerzijde van de voorgevel bij diverse aanwezige open stootvoegen (zie bijlage 1 en figuur 2). Tijdens het bezoek van 26 augustus zijn hier wederom >3 zwermende exemplaren waargenomen. Tijdens deze nazomerbezoeken is eveneens een intensief baltsend mannetje rondom het gebouw aangetroffen. Gewone dwergvleermuizen baltsen voornamelijk in de vlucht. Hierdoor is de exacte verblijfplaats lastig vast te stellen. Door de baltsvlucht en het gedrag te volgen met nachtcamera's, kon wel een binding met het gebouw worden aangetoond. De locatie van het paarverblijf kon echter niet exact worden achterhaald maar bevindt zich vermoedelijk aan de bovenzijde van de kopgevel.

Laatvlieger

Van de laatvlieger is een balts-/paarverblijf vastgesteld in het plangebied. Aan de noordgevel van het gebouw is lange tijd een stationair baltsend exemplaar waargenomen, net onder de dakrand – zie figuur 3. Met de warmtebeeldcamera kon vastgesteld worden dat dit exemplaar stationair riep vanaf de buitengevel. Eenmalig vloog dit exemplaar weg vanaf de verblijfplaats om twee passerende laatvliegers te volgen, waarna deze weer terugkeerde naar de roeplaats. De verblijfplaats bevindt zich vermoedelijk in de gevel- of dakconstructie van het flatgebouw.

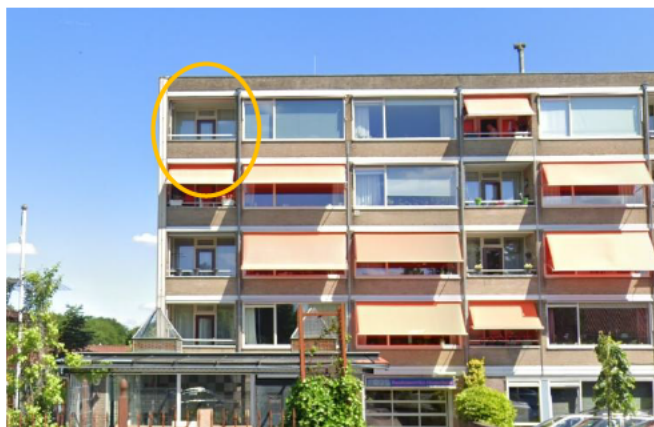
Tijdens het voorzomeronderzoek is enkele malen een op-route zijnde laatvlieger aangetroffen nabij het gebouw. Er zijn echter geen uitvliegende of inkruipende laatvliegers waargenomen waardoor geen aanwijzingen zijn verricht van een zomer- of kraamverblijf.

Ruige dwergvleermuis

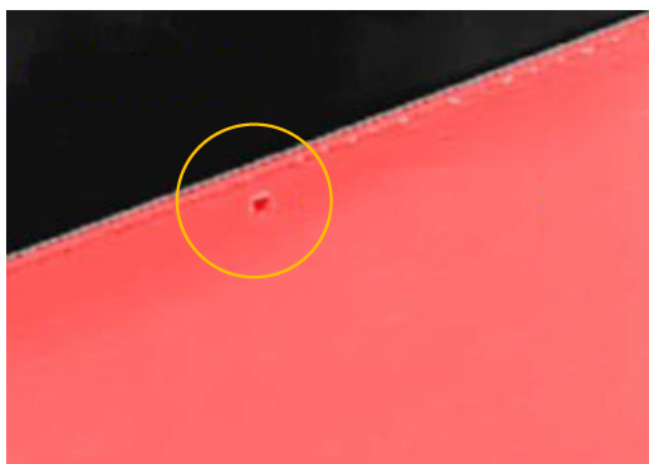
Net buiten het plangebied is een balts- en paarverblijf van deze soort vastgesteld (zie bijlage 1). Dit mannetje baltste net achter de dakrandbetimmering vanaf een vrij lage garagebox. Enkele malen we het mannetje baltsend tijdens vlucht waargenomen op momenten dat een gewone dwergvleermuis passeerde.

Tijdens het voorzomeronderzoek op 20 mei is ten noorden van het plangebied een passerend exemplaar van de ruige dwergvleermuis waargenomen. Op 7 juli een passeerde een exemplaar aan de oostzijde (zie bijlage 1). In beide gevallen vertoonden de waargenomen ruige dwergvleermuizen geen binding met de bebouwing binnen het plangebied.

De waarnemingen zijn in bijlage 1 op kaart weergegeven. Overige vleermuissoorten zijn niet waargenomen in het plangebied en de directe omgeving.

Figuur 2. Locatie van zwermgedrag bij de aanwezige open stootvoegen

*Figuur 3. Stationair baltsende laatvlieger op de gevel van het gebouw.
Opname met nachtcamera met ondersteuningskleur.*

4. TOETSING AAN DE OMGEVINGSWET

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het aanvullend vleermuisonderzoek getoetst aan het wettelijk kader van de Omgevingswet met betrekking tot beschermde diersoorten.

4.1 ALGEMEEN

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. De soortenbescherming zoals in deze wetgeving is opgenomen, is de opvolger van de Wet natuurbescherming uit 2017. In deze wetgeving is de bescherming van soorten opgenomen in drie artikelen:

- Artikel 11.37 Bal;
- Artikel 11.46 Bal;
- Artikel 11.54 Bal.

Artikel 11.37 beschrijft de vogelsoorten zoals opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn. Deze lijst omvat alle inheemse vogelsoorten. Verstoring of opzettelijke verontrusting van broedende vogels is niet toegestaan. Daarnaast zijn er enkele soorten, zoals gierzwaluw en huismus, die jaarrond gebruik maken van dezelfde broedlocaties of die afhankelijk zijn van specifieke locaties; deze locaties zijn jaarrond beschermd. Voor vogels is slechts een omgevingsvergunning mogelijk voor belangen die betrekking hebben op bescherming van flora en fauna, veiligheid voor het vliegverkeer of volksgezondheid.

Soorten die vermeld staan in artikel 11.46 betreffen soorten die zijn opgenomen in bijlage VI van de Europese Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I en het Verdrag van Bonn. Afhankelijk van de ingreep en het effect op beschermde soorten, kunnen nadere onderzoeken met toetsing aan de wetgeving noodzakelijk zijn. Bij eventuele negatieve effecten kan een omgevingsvergunning noodzakelijk zijn. De mogelijkheid voor omgevingsvergunning wordt getoetst aan de belangen zoals opgenomen in de Europese richtlijnen. Onder dit Artikel vallen bijvoorbeeld alle soorten vleermuizen die door de vermelding op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn, Europese bescherming genieten.

Soorten die vermeld staan in artikel 11.54 zijn soorten van nationaal belang. Voor deze soorten geldt een iets milder beschermingsregime. Daarnaast zijn per provincie enkele soorten op de vrijstellingslijst geplaatst voor belangen als ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer. Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden of doelstelling, kunnen soorten binnen dit artikel zijn vrijgesteld van omgevingsvergunning of is nader onderzoek en omgevingsvergunning noodzakelijk.

4.2 EFFECTEN EN TOETSING OMGEVINGSWET

Tijdens het aanvullend onderzoek zijn een balts-/paar- en een (massa)winterverblijf van de gewone dwergvleermuis en een balts-/paarverblijf van de laatvlieger vastgesteld in de bebouwing binnen het plangebied.

Van overige vleermuissoorten, zoals de in de omgeving waargenomen ruige dwergvleermuis, zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen in het plangebied. Deze soorten worden hier niet verder behandeld.

4.2.1 GEWONE DWERGVLEERMUIS

In de bebouwing is een balts-/paarverblijf en een massawinterverblijf van deze soort vastgesteld. De verblijfplaatsen van deze soort zijn jaarrond beschermd. De VvE is voornemens de spouwmuur te isoleren, de gevels te renoveren en het dak te renoveren. Door de geplande werkzaamheden is er sprake van permanente aantasting van deze verblijfplaatsen, waardoor deze handelingen leiden tot een overtreding van de Omgevingswet. Hierdoor is het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van een Flora- en faun-activiteit en het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk voor de gewone dwergvleermuis. De basis voor een dergelijke vergunningsaanvraag is een projectplan, waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven. De maatregelen moeten zijn gericht op het minimaliseren van de negatieve effecten en het aanbieden van zowel tijdelijke als permanente alternatieven voor de aanwezige verblijfplaatsen die negatieve effecten ondervinden van de geplande werkzaamheden.

Compenserende en mitigerende maatregelen

Doordat het aantal verblijfplaatsen tijdens en na de werkzaamheden niet mag afnemen, is het noodzakelijk om vooraf te zoeken naar mogelijkheden voor alternatieve verblijfplaatsen. Hierbij kan voor wat betreft de balts- en paarverblijfplaats gedacht worden aan tijdelijke vleermuiskasten in de directe omgeving. In verband met gewinning dienen deze tijdelijke verblijfplaatsen circa 3 maanden in het actieve seizoen (april-oktober) aanwezig te zijn, voordat de bestaande verblijfplaatsen kunnen worden verwijderd.

Tijdens de werkzaamheden moeten eveneens nieuwe, permanente verblijfplaatsen worden gecreëerd. Voor vervangende verblijfplaatsen dient een factor 4 te worden gehanteerd. Ook zullen voorafgaande aan de daadwerkelijke renovatie werende maatregelen getroffen moeten worden om eventueel aanwezige vleermuizen passief te verjagen. Bovenstaande maatregelen zijn afhankelijk van de exacte methode van uitvoering en mogelijkheden.

In het plangebied is de aanwezigheid van een (massa)winterverblijf van de soort vastgesteld. Een massawinterverblijfplaats kan niet middels vleermuiskasten worden gecompenseerd. Negatieve effecten op deze verblijfplaats moeten in principe worden voorkomen. Indien dit niet mogelijk is moet gezocht worden naar een alternatief. Het vervangen van massawinterverblijfplaatsen is altijd maatwerk. Er zijn geen 'standaard' oplossingen die algemeen kunnen worden toegepast. Het is van belang een ontwerp te maken in een multidisciplinair team met een vleermuisdeskundige met expertise op het gebied van massawinterverblijven, bouwkundige(n) en architect(en). Het ontwerp en de daarin gemaakte keuzes moeten functioneel worden onderbouwd met betrekking tot het functioneren zoals bij perioden met zeer strenge vorst. Kleine verblijfplaatsen kunnen bij weinig vorst al 'doorvriezen', de middelgrote verblijfplaatsen kunnen in milde winters functioneren, de grote verblijfplaatsen zijn zeer robuust.

Voor de functionaliteit van een alternatieve massawinterverblijfplaats is het interne (micro)klimaat en de mate waarop dit door buitenaf wordt beïnvloed doorslaggevend. Belangrijk is dat de verblijfsruimte langzaam op de buitentemperatuur reageert (buffering) en dat er altijd een voldoende grote vorstvrije ruimte beschikbaar blijft. Massawinterverblijfplaatsen kunnen niet vervangen worden door voorzieningen die daar tijdelijk voor worden aangeboden. Voor de vervanging van een massawinterverblijfplaats moet daarom direct worden gezocht naar het aanbieden van permanente alternatieve verblijfplaatsen. Dit dient in overleg met een deskundig ecooloog.

Het mitigatie- en compensatieplan voor de gewone dwergvleermuis moet uitgewerkt worden in een projectplan ten behoeve van de vergunningsaanvraag.

4.4.2 LAATVLIAGER

In de bebouwing is een balts-/paarverblijf van deze soort vastgesteld. De verblijfplaats bevindt zich in de noordgevel van het gebouw. Verblijfplaatsen van deze soort zijn jaarrond beschermd. De noord- en zuidgevel van het gebouw zijn al geïsoleerd en daarom zullen daar geen werkzaamheden plaatsvinden. Gezien er geen werkzaamheden plaatsvinden aan de noordgevel zal de verblijfplaats van de laatvlieger behouden blijven en is er geen omgevingsvergunning noodzakelijk voor deze soort.

5. CONCLUSIE

Dit addendum is geschreven als aanvulling op een quickscan onderzoek (rapport 231856) zoals in de inleiding is aangegeven. Tijdens het aanvullende onderzoek is onderzoek verricht naar de functie van het plangebied voor vleermuizen. In het plangebied is sprake van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Gewone dwergvleermuis

In het plangebied is een paarverblijf en een (massa)winterverblijf van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Door de geplande werkzaamheden is er sprake van tijdelijk en/of permanent verlies aan deze verblijfplaatsen. Hierdoor is het aanvragen van een omgevingsvergunning – Flora- en fauna-activiteit en het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk voordat de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Laatvlieger

In het plangebied is een paarverblijf van de laatvlieger vastgesteld. Door de geplande werkzaamheden is er geen sprake van tijdelijk en/of permanent verlies aan verblijfplaatsen. Hierdoor is het aanvragen van een omgevingsvergunning – Flora- en fauna-activiteit en het treffen van mitigerende maatregelen niet noodzakelijk.

Zie voor overige soortgroepen de rapportage van het quickscan natuuronderzoek (231856).

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

Bekker J.P, P. Twisk & A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. KNNV uitgeverij.

H. Limpens et al. (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen – Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV-uitgeverij.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (2021). Vleermuisprotocol 2021. Geraadpleegd van <https://netwerkgroenebureaus.nl/vleermuisprotocol>.

BIJ12. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 2.0, april 2024. Geraadpleegd via <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2024/04/Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-versie-2.0.pdf>.

Internetbronnen

Informatiepunt Leefomgeving - Internationale regelgeving voor soorten- en gebiedsbescherming, via <https://iplo.nl/thema/natuur/bescherming-soorten/internationale-regelgeving-soorten/>

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, pagina over beschermde soorten binnen de Habitatrichtlijn, via <https://minez.nederlandsesoorten.nl/content/habitatrichtlijn>.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verspreidingskaart vleermuizen

Bijlage 2: Toelichting Omgevingswet

BIJLAGE 1 – VERSPREIDINGSKAART VLEERMUIZEN

BIJLAGE 2 – TOELICHTING OMGEVINGSWET

Omgevingswet

AFDELING 2.6 BIJZONDERE TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

§ 2.6.3 Bijzondere bevoegdheden natuur en landschap

Artikel 2.44 (aanwijzing natuurgebieden en landschappen)

1. Onze Minister voor Natuur en Stikstof wijst ter uitvoering van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn Natura 2000-gebieden aan en stelt daarbij instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vast.
2. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan ter uitvoering van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen en instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vaststellen.
3. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan nationale parken aanwijzen.
4. Bij omgevingsverordening worden de gebieden aangewezen die behoren tot het natuurnetwerk Nederland.
5. Bij omgevingsverordening kunnen gebieden, met uitzondering van Natura 2000- gebieden of gebieden als bedoeld in het vierde lid, worden aangewezen als bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

AFDELING 5.1 DE OMGEVINGSVERGUNNING

§ 5.1.1 Verbodsbepalingen

Artikel 5.1 (omgevingsvergunningplichtige activiteiten wet)

(In de Wet natuurbescherming artikel 2.7)

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een afwijkomgevingsplanactiviteit,
 - b. een rijksmonumentenactiviteit,
 - c. een ontgrondingsactiviteit,
 - d. een stortingsactiviteit op zee,
 - e. een Natura 2000-activiteit,
 - f. een jachtgeweeractiviteit,
 - g. een valkeniersactiviteit, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.
2. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een bouwactiviteit,
 - b. een milieubelastende activiteit,
 - c. een lozingsactiviteit op:
 - 1°. een oppervlaktewaterlichaam,
 - 2°. een zuiveringstechnisch werk,
 - d. een wateronttrekkingsactiviteit,
 - e. een mijnbouwlocatieactiviteit,
 - f. een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot:
 - 1°. een weg,
 - 2°. een waterstaatswerk,
 - 3°. een luchthaven,
 - 4°. een hoofdspoorweg, lokale spoorweg of bijzondere spoorweg,
 - 5°. een installatie in een waterstaatswerk,

- g. een flora- en fauna-activiteit, voor zover het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.

§ 5.1.2 Reikwijdte aanvraag omgevingsvergunning en aanwijzing bevoegd gezag

Artikel 5.7 (aanvraag los of gelijktijdig)

1. Een aanvraag om een omgevingsvergunning kan naar keuze van de aanvrager op een of meer activiteiten betrekking hebben.
2. Met het oog op een doelmatig waterbeheer wordt een omgevingsvergunning voor wateractiviteiten, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten als bedoeld in de artikelen 5.1 en 5.4.
3. Een omgevingsvergunning voor een activiteit waarbij de locatie van ondergeschikt belang is, wordt, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten.
4. Een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit, met uitzondering van een als wateractiviteit aan te merken beperkingengebiedactiviteit, worden gelijktijdig aangevraagd als:
 - a. die activiteiten betrekking hebben op dezelfde ippc-installatie, of
 - b. op die activiteiten de Seveso-richtlijn van toepassing is.
5. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op aanvragen om wijziging van de voorschriften van een omgevingsvergunning.

Besluit kwaliteit leefomgeving

AFDELING 7.3 INSTRUCTIEREGELS MET HET OOG OP NATUURBESCHERMING

§ 7.3.1 Natuurnetwerk Nederland

Artikel 7.6 (aanwijzing en begrenzing natuurnetwerk Nederland)

1. Bij omgevingsverordening worden de gebieden die het natuurnetwerk Nederland, bedoeld in artikel 2.44, vierde lid, van de wet, vormen, aangewezen en wordt de geometrische begrenzing daarvan vastgelegd.
2. De militaire terreinen OT De Haar, OT De Vlasakkers, OT Havelte West, OT Leusderheide, OT Marnewaard en OT Oirschotse Heide, genoemd in bijlage XIV, onder A, waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd, maken geen deel uit van het natuurnetwerk Nederland.

Artikel 7.8 (beschermingsregime)

1. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland regels gesteld over:
 - a. regels in omgevingsplannen als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet; en
 - b. projectbesluiten als bedoeld in artikel 2.23, eerste lid, aanhef en onder a, onder 4°, van de wet.
2. De regels verzekeren in ieder geval dat de kwaliteit en oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk wordt behouden en dat, als binnen het natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het natuurnetwerk, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.

3. Over militaire terreinen en terreinen met een militair object als bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, binnen het natuurnetwerk Nederland worden bij omgevingsverordening alleen regels gesteld die verzekeren dat tijdige compensatie plaatsvindt van de nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk door terreinverharding en bouwactiviteiten op die terreinen.

Besluit activiteiten leefomgeving

AFDELING 11.1 ACTIVITEITEN MET MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR NATURA 2000-GEBIEDEN OF BIJZONDERE NATIONALE NATUURGEBIEDEN

§ 11.1.1 Algemeen

Artikel 11.6 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang, bedoeld in artikel 11.2, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. De plicht, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van activiteiten in, of in de directe nabijheid van een Natura 2000- gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kennis wordt genomen van de informatie in het aanwijzingsbesluit van het gebied over de leefgebieden voor vogelsoorten, natuurlijke habitats en habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen;
- b. wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor de leefgebieden, natuurlijke habitats en habitats van soorten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om verslechterende of significant verstorende gevolgen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, voor het betrokken gebied te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen als zich, ondanks de getroffen maatregelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voordoen voor de leefgebieden, natuurlijke habitats of habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

AFDELING 11.2 ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT DIEREN OF PLANTEN IN HET WILD

§ 11.2.1 Algemeen

Artikel 11.27 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van:
 - 1°. van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
 - 2°. van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;
 - 3°. dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de wet; en
 - 4°. voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;
- b. als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

3. Voor de uitoefening van de jacht en activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade door dieren te bestrijden houdt deze plicht in ieder geval in, dat een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

Artikel 11.28 (voorkomen onnodig lijden van dieren)

Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

§ 11.2.3 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten habitatrichtlijn

Artikel 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen)

(In de Wet natuurbescherming artikel 3.5)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
- b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
- c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;
- d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

2. Het verbod geldt niet als: a. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of b. de activiteit uitvoering geeft aan: 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

3. Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

§ 11.2.4 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning andere soorten

Artikel 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen)

(In de Wet natuurbescherming artikel 3.10)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
- b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
- c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.

2. Het verbod geldt niet als:

- a. het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;
- b. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74l van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
- c. de activiteit deel uitmaakt van:

- 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
- 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.